

Jak si pořídit slepice

Pro začínajícího chovatele drůbeže je nejsmyslnější, opatří-li si kuřata ve stáří asi tří měsíců. To už jsou z nejhorsího venku a je rozpoznatelné pohlaví.

U některých plemen je sice už u malých kuřátek rozpoznat podle založeného opeření, zda se jedná o slepici či kohouta (viz rodo-
barvé zbarvení, str. 53). Avšak nákup kuřátek obnáší další výzvy
(a náklady) jako obstarávání speciálního krmiva, zdrojů teplé vody
a oplocení z drátěného pletiva s malými oky. Toto všechno může
být na začátku chovatelské kariéry spíše stresující, proto je lepší
o tom uvažovat spíše až po několika letech chovatelských zkuše-
ností.

Prvním styčným bodem při nákupu plemenných kuřat jsou místní spolky chovatelů drůbeže a drobného zvířectva. V České republice jsou zařazeny v Českém svazu chovatelů drobného zvířectva (adresa ve Službách od strany 126). Tam zjistíte, na koho se můžete obrátit, jakož i termíny výstav drůbeže ve vašem okolí, kde budete moci na vlastní oči vidět mnohá z plemen představovaných v této knize. Je to dobrá příležitost pro bezprostřední porovnání slepic a pochopitelně k seznámení se s chovateli. Upřímná pochvala může být snadnou záminkou k rozhovoru, a hlavně také platí, že ty nejjednodušší otázky začátečníků jsou vždy ochotně zodpovídány.

Pokud jste se už na 100 % rozhodli pro jedno plemeno, můžete si u spolku, který právě o toto plemeno pečuje, vyzvednout kontakt. Zde vám budou zprostředkováni chovatelé.

V některých zemských krajích ještě navštěvují některé lokality drůbežářské vozy. Jsou to pozůstatky staré tradice a zřízeny jsou spíše pro hospodárnost. (Týká se německé oblasti, pozn. překl.) Proto zde jde o výkonnostně silná plemena (str. 91). Čistokrevnou drůbež byste zde sotva dostali, ačkoliv někteří hybridy tak vypadají. Kdo by chtěl mít čistokrevný chov, ať se obrátí na chovatele.

Vítejte!

Their home, their castle? Ne, zámek to být nemusí. Co se týče bydlení, slepice nejsou náročné.

K ubytování stačí malý domeček podle počtu slepic. Můžete koupit hotový kurník u speciálního dodavatele nebo na něj upravit kůlnu, zahradní domek či domeček pro děti na hraní. Dokonce i taková psí bouda pro bernardýna při troše řemeslné zručnosti a zřeknutí se práv být dvorním psem, může být domovem pro tři liliputky. Kovový domek na nářadí bez izolace je nevhodný, protože se silně zahřívá.

Malý kurník má jednu velkou výhodu: Můžete ho, např. s velkými koly vespod, lehce přemístit s výběhem tam, kam potřebujete, případně ho pravidelně přesunovat po zahradě z místa na místo (přenosný výběh, str. 29). Na trhu můžete narazit na různé již hotové mobilní kurníky.

Nejdůležitější kritéria při výběru domova pro slepice jsou: kurník musí být suchý, mít pokud možno velké okno a při čištění musíte mít všude přístup. Pokud se rozhodnete využít jako kurník dětský domeček na hraní nebo XXL psí boudu, pak si musíte umět

Pro zakrslé rousňačky je očividně v tomto malinkatém kurníku místa dost

šikovně poradit nebo být řemeslně obzvlášť zruční a střechu upravit tak, aby byla snímatelná. Kromě toho musí být kurník dobře zabezpečen proti úniku slepic ven a proti vloupání. Protože lišky a kuny si rády pochutnají na kuřecích křídýlkách i na tom ostatním. Při improvizovaných kurnících musíte bedlivě dbát na pevnost, zvláště na poctivý základ. Musí bez zakolísání čelit nejen větru a nepohodě, ale také případnému vnitřnímu panikaření našich opeřenců. Navíc by měl mít kurník pevnou podlahu, např. z betonu nebo prken. Holá země nespňuje podmínku suché podlahy. Zaprvé: Nestačí pouhá izolace, vlhkost z okolí se dostane dovnitř. Zadruhé: Lupiči se mohou snáze podhrabat.

Pokud chcete postavit nový kurník, musíte zjistit na stavebním úřadě, jestli je nutné vyžádat si na obci stavební povolení nebo zda stačí jen nahlásit stavbu. Těm, co jste se rozhodli pro stavění, hned upozorníme: Naplánujte takovou velikost dveří, abyste jimi projeli s kolečky – oceníte to při čištění kurníku.

S trochou barvy a dovednosti se může stát kurník ozdobou zahrady

Velikost kurníku závisí na mnoha faktorech: počet, velikost a povaha daného plemene. Jako měřítko, a hlavně, abyste si mohli udělat představu, řekněme pro příměr udáváme: čtyři zvířata na jeden metr čtvereční stájové plochy. U maličkých plemen, jako jsou třeba sebritky (str. 94), můžeme počítat až se šesti kusy na metr čtvereční, u velkých jako brahmánky (str. 54) je maximum dva kusy. Jinak zase platí: Držte se zdravého rozumu! Každá slepice by měla stát na vlastních nohách a musí mít možnost udržovat si patřičný hierarchický odstup k společensky výše postaveným družkám. Směrem nahoru se hranice nekladou. Místa není nikdy dost. Slepice např. nepotřebují žádný uzavřený prostor, aby si v zimě udržely zateplený kurník. Když už jsme u toho zateplení: Slepice žádné topení nepotřebují. V průběhu čtyř ročních období jsou slepice uzpůsobeny čelit teplotním výkyvům. Oproti tomu průvan a vlhkost v kurníku nesnesou.

Co se týče správného výběru kurníku, je pro mnohé zřejmým kritériem parametrem prostoru. A na co ještě nesmíte při uvažování zapomenout: Počtu zvířat musí odpovídat také přiměřené větrání. Čerstvý vzduch je velmi důležitý pro zdraví drůbeže a příjemný pro chovatele. Nejjednodušší větrání jsou průduchy na dvou protilehlých stěnách. Tyto štěrby musí být umístěné v horní části stěn, ale ne ve stejné výšce. Takto nám funguje větrání za pomoci úžasných fyzikálních zákonů. (Jak jistě víte, studený vzduch klesá dolů, teplý stoupá nahoru.) A tím, že jsou průduchy až nad prostorem, ve kterém se pohybují slepice, se vyhneme průvanu. Velice důležité je nezapomenout opatřit otvory mřížkou, aby se nedostali dovnitř kuny nebo jiní lupiči. Kromě toho by se průduchy měly za chladných zimních nocí uzavírat sklápečími nebo šoupacími prkénky.

Účelný malý kurník s hřadou, kukaněmi, žlabem a s vyvýšenou napáječkou

Co má být v kurníku?

Jak má kurník konkrétně vypadat? Čím méně věcí je uvnitř, tím hůře tam najde úkryt havěť jako roztoci a všenky a tím snadněji se dá vyčistit.

Podestýlka

Obchody nabízejí různé druhy steliva pro slepice. Dobře savé a cenově výhodné jsou bezprašné piliny. Důraz klademe na „bezprašné“, to znamená, že to jsou piliny speciálně připravené na podestýlku, převážně zbavené piliného prachu. Kromě pilin si můžete vybrat také řezanku ze slámy nebo z konopí. Jsou možné i směsi z obou zmíněných variant, a dokonce se vřele doporučují. Protože čím bohatší strukturu má podestýlka, s tím větší chutí v ní budou slepice hrabat. Slepice rády hrabou a tím obrazejí podestýlku a ta se provzdušňuje. To je výhodné pro mikroklima steliva, zvláště je-li ho tam silná vrstva. Silná vrstva steliva, to znamená tak asi 20 cm vysoká vrstva, která se nechává v kurníku přibližně jeden rok. Jednou za rok se všechna podestýlka vymění. Ale do čerstvé

podestýlky přimíchejte něco málo z té „staré“. Tím bude hned od začátku zase všechno dobře nastaveno. Mikroklima vytvořené v podestýlce totiž podporuje obratnost zvířat.

Při denním čištění roštu, kdy ze steliva odstraníte většinu nečistot, a k tomu dobrým větráním, udržujete vzduch čistý – na hony vzdálený od klišé páchnoucího chléva.

V případě velmi malých kurníků můžete měnit stelivo jednou týdně. To je spolu s ostatním zahradním odpadem velice dobré do kompostu.

Co má být v kurníku

- podestýlka
- jedna nebo dvě hřady
- pod nimi rošt nebo žlab na trus
- aspoň dvě kukaně
- napáječka
- automatické korýtko na zrní
- přírodní žlábek na měkké krmivo
- popř. nádoba na hrubý písek
- popř. popeliště – prostor k hrabání

Osvěžení v létě

Okno je potřeba. Sluneční lázeň je pro slepice elixír života! Na léto můžete potáhnout hustým pletivem rámy, aby se dovnitř nedostali draví ptáci a jiní zloději a upevnit je do okenních otvorů. Mřížkové pletivo by přitom nemělo být větší než 1 cm. Pak můžete okna nechat otevřená i přes noc (nebo je i úplně vyvěsit, pokud je to možné).

Hřady a trusník

Hřady jsou tu místo stromů, na kterých spávali předkové našich slepic. Na vyvýšeném místě se cítí slepice v bezpečí před nepřáteli lovícími při zemi.

V nejjednodušším případě můžete zhotovit bidlo z pravoúhlé střešní laty, široké asi 5 cm. Ale i zde musíte jít na věc s rozumem: Malým krasavicím poskytněte užší bidélka, těm při těle zas nějaký ten centimetr na bidle přidejte. Hrany každopádně obruste. Upevnění by mělo být co nejjednodušší. V každé šterbince a za každým výčnělkem se mohou zdržovat roztoči a spol. a po nocích by mohli slepice trápit. Čím jednodušší je připevnění bidel, tím snadněji se pak provádí každoroční dezinfekce nebo se vyměňují hřady v případě velkého výskytu hmyzích škůdců. Samo sebou se rozumí, že musí spolehlivě držet. Postavte se s odstupem asi tak 25–30 cm od zdi a odměřte pomocí dlaně cca 20 cm šířky na jednu slepici.

Pod hřadu je třeba umístit trusník, který je tvořen buď několika do sebe zapadajícími prkny, nebo v lepším případě plotnou s pokud možno hladkým povrchem. Můžeme použít třeba dřevotřískovou plotnu ze stavebnin nebo starou kuchyňskou pracovní desku. Protože právě sem přes noc slepice hodně „trousí“, vyplatí se umístit zde trusný stůl, aby vše padalo na

něj, a ne do podestýlky. Ráno se trusník oškrabe a vyčistí. Pokud ho máte pokryté stelivem, jste s úklidem hotovi za několik minut. Máte-li dřevěný popel, tak ho jím posypte. Trusník upevněte přibližně ve výšce stolu a 15–20 cm pod hřadou. Většina slepic se tam dobře dostane a vy si při čištění nebudete křivit záda.

Připevněte-li na trusný stůl ještě stabilní dřevěný rám, budou – lidově řečeno – kuřince padat do něj a máte z něj jímku na trus. Tu nemusíte čistit bezpodmínečně každý den, ale váš nos tím nadšen nebude. Slepice se do jímký nedostanou, a nebudou špínu roznášet kolem. Rám musí být kvůli čištění odklopný nebo snímatelný.

Kukaně

Kdo poskytne slepicím zřejmé místo ke snášení vajec, ulehčí si tím jejich sbírání. Jinak budou slepice zanášet do křoví ve výběhu nebo na podestýlku, a vy pak abyste hledali vejce den co den po celé zahradě. Pro mnohé je hračkou udělat ze dřeva dvě nebo tři přihrádky. Kukaně nejsou v podstatě nic jiného než přihrádky o rozměrech přibližně 35 x 35 x 35 cm. Na přesnosti ani tak nezáleží. Třeba se vám podaří najít takové přihrádky ve stavebninách. Potom stačí je přišroubovat asi 50 cm nad zemí, v klidném, pokud možno tmavém koutě. Je vhodné dospodu před vchod přišroubovat cca 10 cm široké prkénko. Zamezíte tak tomu, aby slepice při opuštění kukaně – hnízda vytrousila ven polovinu podestýlky.

Počítá se jedna kukaň na pět slepic, přičemž by měl člověk mít nejméně dvě kukaně (tedy i při pěti slepicích).

V případě mladých slepic – kuřic, které začínají nést a ještě neví, k čemu jsou kukaně, a snesou vejce, kam je napadne, je na místě tzv. podkladek, který můžeme koupit i v zahrádkářských potřebách.

Každá slepice má ráda měkce vystlané hnízdo

Je to imitace vejce ze sádry nebo umělé hmoty, kterou vložíte do kukaně, aby tam slepici navedla. Ale většinou na to slepice přijdou samy.

Do kukaní dáváme jinou podestýlku než na podlahu kurníku (str. 19), vhodná je např. řezanka ze slámy.

Slepice nenesou každý den

Podle druhu snáší slepice prvním rokem 100 až přes 200 vajec, potom se postupně nosnost zmenšuje (str. 37). Výkonnost nosnic není v průběhu roku stejná. Během zimy nesou slepice přirozeně méně než v létě, mnohé dokonce vůbec ne – souvisí to s délkou dne.

Kdo by přesto chtěl vejce i v zimním období, musí na slepice vyžrát a „prodloužit“ den na 14 hodin, to znamená pořídit do kurníku osvětlení. Stačí obyčejná žárovka. Narušíte tím ale přirozený rytmus – popřemýšlejte, jestli to doopravdy chcete.

Během kvokání nenesou slepice skoro vůbec (str. 35), v tomto případě slepice neošálíte, zkrátka – dopřejte jim prostor.

Voda z této napáječky, kterou je možno zakoupit v zemědělských potřebách, zůstává stále čistá

Nádoba na krmení a na vodu

Slepice potřebují tři druhy nádob: napáječku na vodu, zásobník na suchá krmiva, korýtka na měkké krmivo. Tyto nádoby nejsou jen tak obyčejné „hrnce“, jejich design je speciálně uzpůsobený pro krmení drůbeže. Vše je možno pořídit v obchodech se zemědělskými potřebami nebo s krmivem.

Napáječky je možno naplnit vodou do zásoby. Voda se samovolně doplňuje ze zásobníku do žlábků a zamezí se tak jejímu znečištění stelivem nebo trusem. Vyplatí se vám mít napáječky dvě. Můžete je pak denně vyměňovat a střídavě dávat po vyčištění sušit na sluníčko. Pokud byste používali pořád tu stejnou napáječku, bude v ní nepřetržitá vlhkost a ta je semeništěm

Toto speciální korýtka zabraňuje rozhazování krmiva

bakterií. Jejím občasným vysoušením tomu zabráníte.

Také zásobníky na krmivo jsou vynikající, pokud jde o čistotu: Zásobník se naplní sypkým krmivem nebo granulemi, samovolně se z něj vysype část do malého žlábků, která se po zkrmení zase sama doplní.

Měkké krmivo můžeme dávat do obyčejného hrnce, pokud vaše slepice nejsou hašteřivé, jinak je kvůli stabilitě lepší použít co možná těžký hrnc nebo podlouhlý žlab. Všechna zvířata musí mít možnost krmít se současně! Nejlepší možnost je koupit korytko s oblouky. Každá slepice při krmení musí strčit hlavu mezi dva drátěné oblouky a tím se jí zabrání v tom, aby klovala svou sousedku.

Nádoby na krmivo a na vodu umístěte na vyvýšené místo, aby se do žlábků nedostala nečistota. Kromě toho je to tak pro slepice pohodlnější. Jako podesta dobře

poslouží jedna nebo dvě řady cihel – záleží na velikosti slepic – nebo kamenný obrubník. Zásobníky krmiva mohou být zavěšeny na řetězech upevněných na stropě.

Kromě nádob na krmivo a vodu musíte dát do kurníku i nádobu na hrubý písek, přinejmenším tam, kde mají slepice malý výběh a zdržují se více v kurníku. Drobné kamínky jsou důležité pro dobré trávení slepic (žaludeční kamínky, str. 34).

Místo k popelení

Slepice k udržení zdraví musí mít možnost „koupat“ se neboli popelit se v suché hlíně, písku, popelu (více na str. 28). Za deštivého počasí nebo jsou-li slepice drženy v uzavřených prostorách, musí mít možnost popelit se přímo v kurníku. Postavte dovnitř dřevěnou bedýnku asi 20–30 cm vysokou, naplňte ji prosátou zeminou – a problém je vyřešen!

Místo k popelení je pro Lunu nejoblíbenějším místem

Luna nahoru, Koko dolů, tlačence na žebříku

Vhod a závětrí

Pokud stavíte nový kurník nebo ho upravujete např. ze zahradního domku, myslíte na to, abyste dobře zvládli únikovou cestu z kurníku. Pokud se otvírají dvířka ven, musí být po otevření zajištěna proti opětovnému zavření. Anebo udělejte tzv. únik, tj. otvor ve stěně (kvůli výšce podestýlky 20 cm nad zemí!). Aby do kurníku netáhlo, musíte před otvor umístit určitý druh

krabice čili předsíňku s bočním vchodem. Toto závětrí sice nutí slepice zatáčet za roh cestou ven; vítr a nepohoda však zůstanou převážně venku. V každém případě musí být východ opatřen dvířky.

Mít skleník se vyplatí

Skleník není nezbytný k chovu slepic, ale pokud máte takovou možnost, přináší to velké výhody. Když se řekne skleník (zimní

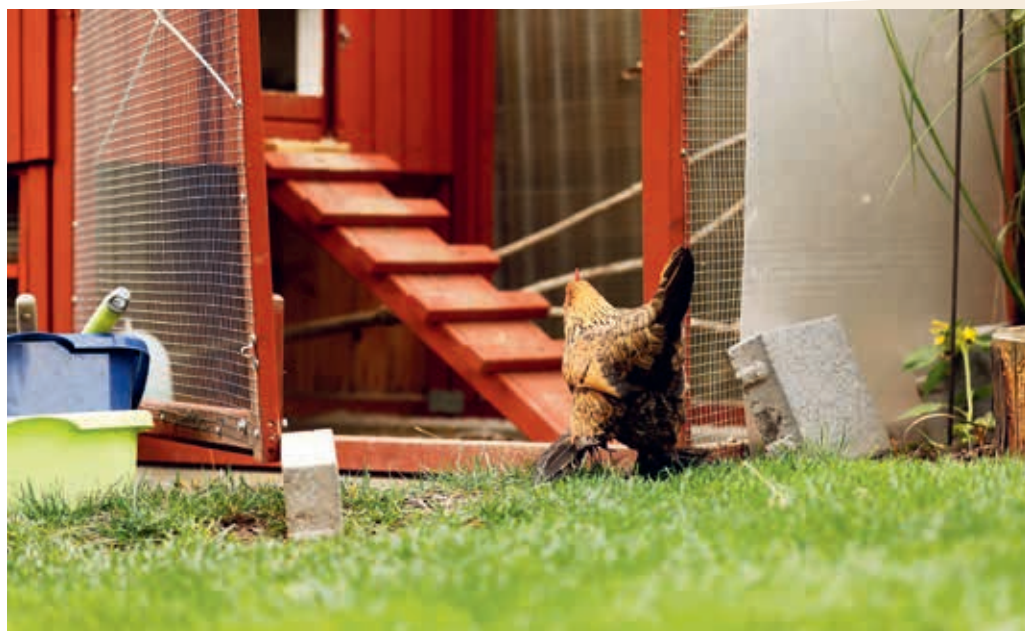
zahrada), je to trochu zavádějící, protože se zde nejedná o žádnou stavbu ze skla. Vhodnější je výraz prostor k pohybu na čerstvém vzduchu. Jedná se přitom o druh voliéry, která má stěny z hustého pletiva, aby se dovnitř nedostali ptáci. Střecha musí být pevná, nepropustná. Tím se prostor zajistí před znečištěním od trusu volně žijících ptáků.

Za těchto okolností bude tento prostor úřady považován za přístavbu, protože má pevnou střechu. Zjistěte si prosím na obecním úřadě, jestli je nutné stavební povolení nebo jen oznámení stavby. V takové zimní zahrádce můžete nechat vaše slepice i během nařízené stájové péče při nebezpečí ptáčích chřipky.

Takže přednosti jsou jasné: Zvířata mohou být na vzduchu a na sluníčku a mají více místa, než by měla zavřená v kurníku. I za deštivého počasí a v zimě, když uznáte, že výběh by pobytem slepic utrpěl újmu, je tato zimní zahrádka přijatelným kompromisem. Je to rozhraní mezi výběhem a kurníkem.

Za „normálních“ okolností se mohou slepice přes zimní zahrádku dostat do výběhu. Během nařízené stájové péče nebo za špatného počasí se branka ze zimní zahrádky do výběhu zavře.

Na zem je vhodné položit hlubší vrstvu písku, protože se tak dobře uklidí slepičí trus. Tráva tam neporooste kvůli zastřešení a velkému zatížení.

„Honem do kurníku! Určitě je tam pro mě nějaká dobrůtka.“